

Vlaanderen
verbeelding werkt

WINTEREIK (*Quercus petraea*)

BEDREIGD

OOK: *Quercus sessiliflora*

BASISEIGENSCHAPPEN

STANDPLAATS

- Deze boom groeit ook op droge bodem als deze niet te arm is.
- Wintereik komt eerder voor in heuvelachtige gebieden.
- Wintereik is niet geschikt voor natte of overstromende bodems, de boom verdraagt iets drogere bodems dan zomereik.

BODEMSOORT

- Wintereik stelt geringe bodemeisen, maar voorkeur voor lichtere bodems.
- Wintereik handhaaft zich op kalkhoudende bodems.
- Deze soort verdraagt geen verharding.

ECOSYSTEEMDIENSTEN

REGULEREND

Bestuiving

- De bomen zijn eenhuizig en de bloemen eenslachtig. De vrouwelijke en mannelijke bloemen komen op dezelfde boom voor.
- Hij bloeit enkele dagen na de zomereik. Daarbij valt het op dat de vrouwelijke bloeiwijzen en de jonge vruchten vrijwel ongesteeld zijn. Eikenhout is uitstekend geschikt voor onderzoek aan de jaarringen (dendrochronologisch onderzoek).
- Stuifmeel (alook hout) van zomer- en wintereik is niet van elkaar te onderscheiden.

Vlaanderen
verbeelding werkt

ONDERSTEUNEND

Bodemvorming

- Bladeren van de wintereik verteren traag.

Kringloop van voedingsstoffen

- Wintereik is een waardboom voor vlinders, waaronder de eikenpage.
- Tevens is het een voedselboom voor vogels.

CULTUREEL

Spirituele en culturele waarden

- De eik arriveerde rond 8000 voor Christus langs twee of drie migratielijnen: uit Italië, Spanje en mogelijk de Balkan.
- Eikenhout is uitstekend geschikt voor onderzoek aan de jaarringen (dendrochronologisch onderzoek).
- Voorbeelden van de status van de eik in de Europese volkscultuur, sprookjes en mythologie zijn legio door de eeuwen heen.
- De Griekse oppergod Zeus zou ontstaan zijn uit de geest van een eik.
- De eik wordt gezien als de koning van het bos. De vrijstaande eik is symbool van (mannelijke) kracht, seksualiteit, macht en een lang leven. Hij is verbonden met vuur en vruchtbaarheid.
- De eik symboliseert ook gastvrijheid.
- Wie het waagde om de bomen aan te raken in de heilige eikenbossen van de Kelten kreeg de doodstraf.
- Na de Eerste Wereldoorlog importeerde men de wintereik in nog veel grotere mate dan zomereik vanuit Duitsland. Deze massale import was een vorm van oorlogscompensatie voor de kaalgekapt en kapot geschoten Vlaamse bossen.
- Beroemd zijn de wintereikenbossen van de Spessart (een middelgebergte tussen Frankfurt am Main en Würzburg), waarin prachtige langstammige 'fineereiken' van 300-400 jaar zijn te vinden. Deze brengen vanouds zeer hoge prijzen op.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Esthetische waarden

- Wintereik kent een onopvallende bloei.
- De wintereik houdt in de winter zijn bruin geworden bladeren vast, in tegentelling tot de zomereik.
- Eivormige, ongesteelde eikels (2 - 2,5 cm), voor 1/3 tot 1/4 omgeven door een napje, hangen met meerdere bijeen. Deze napjes hebben kleine, aanliggende schubben.

PRODUCEREND

Voedsel

- Het zaad wordt vooral gegeten en verspreid door de Vlaamse gaai en de eekhoorn.
- De Vlaamse gaai verstopt eikels in grote aantallen tot meer dan 500 meter van de moederboom.
- Eikels zijn belangrijk voedsel voor dieren, zoals muizen, wilde zwijnen, hertachtigen, sommige eenden en andere vogels en beren die in de buurt van eiken leven. Bij deze dieren bestaat soms 25% van de wintervoorraad uit eikels.

Geneeskrachtige middelen

Grondstoffen

- Heel veel van de eik is bruikbaar: vruchten, hout, bas, schors, bladeren, en zelfs bladgallen...
- Het hout van de wintereik heeft, dankzij het hoge gehalte aan hars en looistoffen, een goede kwaliteit. Het wordt veel gebruikt voor het maken van fineer. Belangrijk hierbij is dat de stam recht en zonder knoesten is.
- De kenmerkende en ideale vormgeving voor de productie van fineerhout is een hoogte van 40 m en een zeer lange takvrije stam (25 m).
- De oude Franse wintereikenbossen, zoals het Forêt de Bellême, Forêt de Tronçais, Forêt de Fontainebleau en Forêt de Bercé waren oorspronkelijk vooral bedoeld voor de scheepsbouw. Later zijn ze eveneens gebruikt voor de productie van fineer en wijnvaten. De fraaie wintereikenbestanden in deze bossen stammen deels nog uit einde 17e eeuw.
- Men maakte ook spoorbielzen (dwarsliggers) met eik.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- Veel historische bouwwerken en binnensteden (bv. Venetië en Amsterdam) zijn op eikenhouten palen gebouwd.
- Eikels dienden in tijden van nood ook om surrogaatkoffie en brood te maken.
- Eikels dienden vroeger vaak als voer voor varkens. De wintereik produceert echter minder eikels dan de zomereik. Als gevolg daarvan werden en worden er veel minder wintereiken geplant.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bûmplant Groene Rand oktober 2022

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bronnen

- Hecker, Katrin. Bomen. (ANWB Basis Natuurgidsen). Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 2022.
- Maes, Bert (red.). Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen. Bert Maes, Utrecht, 2013.
- Spohn, Margot & Roland. Welke boom is dat? Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 2019.
- van den Bremer, Arie. Basisgids bomen en struiken. KNNV Uitgeverij, Zeist, 2020.
- <https://www.ecopedia.be/boom/wintereik>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Eik>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Wintereik>
- [https://nl.wikipedia.org/wiki/Eikel_\(vrucht\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Eikel_(vrucht))
- http://stemderbomen.nl/pages/artikelen/art_eik.htm
- <https://www.onzenatuur.be/artikel/wintereik-vs-zomereik>
- <https://bomenwijzer.be/boom/202>